

Ócar maszáot

Héber utirajzok gyűjteménye

I. D. Einstein, a tizkötetes héber enciklopédiának Magyarországból Newyorkba származott tudós szerkesztője ismét egy igen értékes, gyűjteményes művel gazdagította a héber irodalmat: a héber utirajzok gyűjteményével.

Ha minden nép körében voltak nyugtalan vért, messze országokat megismerni vágyó egyénei, úgy nem csoda, hogy a zsidók között is akadtak ilyenek, akiket nem csupán az idegen vidékek után való kíváncsiság hajtott országról-országra, hanem ezen felül azon vágy is, hogy megismerkedjenek azon fajtestvéreikkel is, akiket ezen messze vidékekre sodort a sors.

A legtöbb ily zsidó „turista” azonban nyíltan bevallja, hogy szívét nem annyira az idegen vidékek vagy népek vonzották; hanem Palesztina, az ősök földjének való felkeresése és megismerése volt a főcél. A Szentföld iránt való hagyományos szeretet fűtötte a szívüket és adta nekik azt a hősies bátorságot és kitartó erőt, amely nélkül a középkorban senki sem indulhatott világkörütra, de legkevésbé egy zsidó, akinek a középkor idején való utazás számtalan viszontagságon kívül még a vad zsidógyűlölettel is meg kellett küzdenie.

Természetes, hogy az óriási utakat csak apró részletekben tudták megtenni a szegény zsidó utazók: városról-városra, országról-országra járva. De a vándorlásnak éppen eme módja rengeteg tapasztalatot hozott magával, ami az utazót arra készítette, hogy élményeit írásba foglalja. Az utazók, mind járatosak voltak a zsidók történetében és így nem csoda, hogy lelkük élelken rezonált mindazon esetekben, amidőn történeti nevezetességek helyekre bukkantak. Ép így megemlítik az egyes városokban talált zsidó tudósok neveit, a zsidó lakosok számát, szokásaikat sőt politikai és társadalmi helyzetüket is lefestették.

Ezen utalások nagy része kis füzetekben, nyomtatásban is megjelent és az élelkes talmudtudósok akkor szokták olvasgatni azokat, amidőn már belefáradtak a „Talmud tengerében” való evezésbe és szórakozásra szorultak.

Csak a modernebb kutatók, akik a középkori zsidók történetével tudományosan foglalkoztak, fedezték fel, hogy ezen egyszerű, gyakran naiv utalások a zsidó tudományok szempontjából megbecsülhetetlen értékűek, mert rengeteg történeti, földrajzi és folklorikus anyagot foglalnak magukban. Így az utalások némelyike több, sőt kritikai kiadást is elért. A legtöbbje azonban — hozzá nem értő kezekben — gyatra nyomásban, sajtóhibákkal teltve, jelent meg a múlt századokban, úgy hogy a mai kor számára már teljesen hozzáférhetlenné váltak.

A szerencsés kezű Eisenstein jól látta, hogy mind a laikus, mind a kutató szempontjából sokkal értékesebbek ezen utalások, ha chronologikus sorrendbe összegyűjtve egy nagy kötetben tárulnak az olvasó elé, mint hogyha mindegyik külön-külön, egy kis füzet alakjában bolyongtatja a világot. Régi, ma már alig található kiadásokból, sőt kéziratokból tehát összegyűjtött 24 ily eredeti utirajzot és egy 352 negyedrétdalra terjedő, hatalmas kötetben adta ki azokat.

Az utirajzok a híres, todelói Benjamin rabbi utalásával kezdődnek, aki 1165-ben indult világkörütrára és chro-

Szenzációs premier
URANIA KALIFORNIA
 mozgó Képzőművészeti mozgó
 Különleges kalandordráma a vadnyugat életéből. Főszerepben **Tim Mc.** Monopol Fanamet

nologikus sorrendben következnek a többiek, kiknek sorát Montefiore Móse, a híres angolországi filantropiségének utinaplója zárja le, aki 1839-ben indult férjével Palesztinába.

A vasok, gyönyörű kiállítású mű élére a tudós gyűjtő egy általános bevezetést írt. Ezen kívül minden utirajz előtt egy külön kis bevezetés foglal helyet, amely az utazó személyét, korát és művét világítja meg, könnyű és élvezetes stílusban. Az egyes fej-

zeteket megjegyzésekkel kíséri a kiadó, ami különösen a régi helységek megérthetése szempontjából igen üdvös. A mű ezen kívül térképekkel és képekkel is illusztrálva van, a végén pedig egy névmutatót találunk.

Általában iskolapéldáját szolgálhatja a mű azon szerencsés körülménynek, amidőn régi, értékes művek egy hozzáértő, modern zsidó tudós kezébe kerülnek.

Fleischer Lipót

Mit várhat a világ Poincarétól?

Páris május 3. Ernest Judet, az egykori világhírű politikus és publicista, akit a háború alatt tárgyi bizonyítékok híján hazaárulás miatt „in contumaciam” halálra ítélték, de perének 1924-ben történt revíziója után rehabilitáltak, hosszú hallgatás után, most újra megszólalt a francia sajtó hasábjain a francia választásokról, valamint a választások után előállott új politikai helyzetről, az alábbi igen figyelemreméltó cikket írja:

A francia választások kivételes figyelmet keltettek az egész világon, minthogy igen nagy belpolitikai fontosságuk mellett, az egész külföld már is számitgatja világpolitikai s a rákövetkező németországi és angliai választásokra való kihatásukat. A francia kamara megújulásának a kivételes fontossága tette, hogy a tömegek mint egy misztériumra készültek e napon, nem sokat lelkesültek és agítottak, de valami szokatlan meggyőződéssel azt várták, hogy az urnáknál a jövő fejlődésének valami csodája fog feltépülni. Mintha a megszabott ceremóniák megtartásával, előre meghatározott órában felbontandó szavazócédlükről a gondviselés valami csodás győgyvirágnak nevét mutatná minden európai krízis és baj ellen.

Ez a misztikus felfogás természetesen nagy csalódásra kell hogy vezessen. A most lefolyt választások csak oly kevésbé adhatják meg a nemzetek életproblémáinak kulcsát, mint bármely megelőző szavazás. A választási színtér ezúttal még a szokottnál is ködösebb választ adott. Más kép nem is volt várható, hiszen ebben a mostani szavazásban ezer bizonytalan, aggodalom és kétely nyert kifejezést. Több mint máskor, mert az a férfi,

ki a jelen választási küzdelemnek középpontjában áll, a maga tényének különleges és viszás ellenmondásait és ködös mivoltát vetítette a benne bízó és egyben tőle aggódó tömegre.

Poincaré, ez a reprezentatív ember s munkás, a rendszeresség, fizikai és szellemi ellenállóképesség és éles jogi gondolkodás e példányképe, ugyanis csak látszólag tudja irányát vasakarat tal és ragyogó biztonsággal megválasztani. Az ő mesterkedése, mellyel sikerül a pénzügyi krízisben fihető nemzetet megnyugtatni és fentartani némi negatív egyensúlyt a parlamentben, melynek többsége minden szertet nélkül fogadta őt el vezetőül: valójában csak határnapok és döntések, időpontok ügyes kitolása egy messzebb jövőbe. Ennyi minden, amit elért. De ha ilyen maga a nélkülözhetet-

lennek ítelt vezér, akkor a tömeg és a tömeg szavazata sem lehet világos és határozott. A választást Poincaré a maga képére rendezte meg és ő felelős az eredményért.

Balpárti Franciaország

Tárgyilagos elbírálás után két kétségtelen megállapításra juthatunk.

Az első az, hogy az ország többsége nem hullott vissza a jobboldali csapdába: a diktatórikus reakciónak ellene szavazott a francia nép nem kíváncsi a faszizmusnak sem módszerére, sem céljaira. Hogy az eredmény látszólag mégsem a baloldalnak kedvez,

ennek kizárólag a kommunisták magatartása az oka.

Ha ők is összefogtak volna a balpártokkal, a baloldal győzelme alighanem megelégt volna az 1924-nek. De a kommunisták megosztották az elégedetlenkedők szavazatait. Jelöltjeiket fentartották akkor is, midőn megválasztásukra már nem volt semmi remény és ezzel meggátolták a baloldal egységes győzelmét, mely így nem a megválasztott képviselők tömegében, hanem csak a leadott szavazatok számában nyerhet elmeleti kifejezést.

Másrészt megállapítható, hogy a Poincarét támogató többség, mely a múlt házban ellentmondó és egymástól igen különböző elemekből verődött volt össze, ezt a viszás kompozícióját meg fogja tartani az új választás után is. Ha a küszöbön álló súlyos események nem tennék lehetetlenné Poincaré további egyensúly-művészkedését és ha a politikai kötéltáncot egyáltalán lehetne a végtelenségig folytatni, — akkor igazán attól kellene tartanunk, hogy az állítólagos pártközi egység cégére alatti folyó stagnálás és tehetetlenség tartani fog a jövőben is. Így is félt, hogy ennek a paradox állapotnak csak azok a külpolitikai és pénzügyi döntések fogják végét venni, miket választás után ismét ad calendas graecas elnapolni nem nagyon lehetséges.

S itt meg kell jegyezni, hogy habár a kommunista veszedelem korántsem oly fenyegető, mint amilyennek az antikommunista propaganda feltünteti, a nagyon szimplicista módszer, mely abban merült ki, hogy a kommunistákat egyszerűen szabad prédának nyilvánították hogy így elkerüljék a velük való vitát: az eddigi kormányzat tövedéseiről, nem túlságosan célravezető, inkább azt eredményezte ez az eljárás hogy minden elégedetlenkedő a kommunista jelöltre szavazott, pusztán ellenzéki ösztönből, hogy így nyilvánítsa elégedetlenségét. Az a manőver, hogy mindenért a kommunizmust okolják, visszafelé siet el és csak a kommunistáknak használt úgy Elzászban, mint Párisban is.

Briand harca Poincaréval

Most, hogy a választási szemfényvesztés is lefolyt, a kormány menthetlenül elérkezett a tettek közszeré elé. A fuffokozott adókon és egymásra halmozott külföldi kölcsönökön köny-

nyíteni kell. Nem lehet tovább elodázni a locarnoi szerződés teljes végrehajtását sem, amit Németország kitarátóan követel. Megkönnyíti-e, a most lefolyt választás és a belőle fakadó új parlament ez elkerülhetetlen feladatok? Fog-e az új többség egységesen és energikusan állást foglalni e kérdésekben?

Ha a gonoszul elmérgesített felfogás belüli ellentét Briand és Poincaré közt változatlanul meg is maradna az új parlamentben is, kétségtelen, hogy végül mégis el kell azt dönteni. A közvélemény e két államférfi között dúló vitában — úgy a külföldi kölcsonok rendezését, mint a Rajna-vidék irtését illetőleg — nagy határozottsággal Briandnak adott igazat. Poincaré carcassonnei beszéde arra látszik mutatni, hogy a miniszterelnök maga is enged az ártnak, nem oly hajthatatlan már, mint valaha és megéri végül, hogy mindezen fölösleges nemzetközi torzsal kedást és borszörést kerülni kell. De vajjon le fogja-e vonni e nagyon új keletű meggyőződésének utolsó következeit is; meg fog-e tenni minden tőle telhetőt, hogy a minisztertanács egységesen állhasson végre a mindenkori külügyminiszter mögött? — Hisz végül az is elképzelhető volna, hogy Poincaré (régi szokásához híven) valamely kabinetátalakításra gondol megint és hogy ő maga akar ur lenni a Quai d'Orsay-n. Hanem megkapná-e ez esetben ő is a külföldnek és a belöldnek azt a bizalmát, mely elődje személyéhez fűződik? Lehet-e az eredmények és a diadal órájában nélkülözni azt a munkatársat, kinek neve politikai irányt jelöl és kinek a műben legnagyobb része van? Meg kell fontolnunk, hogy Poincaré, kit a jobboldal lelkesen támogat, egyáltalán nem akarja magát a jobboldallal kompromittálni, hanem tüntetően a baloldalra támaszkodik, Briand-ra tehát márcsak ezért is szüksége van!

Az új parlamenti eredendő bünel

Az új Háznak legnagyobb baja, hogy bizonytalan a programja s e programnak nagyon ellentétes magyarázatai körül egyesít egy nagyon különböző elemekből összeverődött többséget — és rosszmájú kommentátorok könnyen tudatos hitetlenséggel és elvtelenséggel vádoltathatják meg e különböző multu embereket, kik most versenyre sorakoznak a közös vezér mögött. Ily körülmények között a megalkandó kormány ellentálló erejéről korai volna minden profécia. Ez az új Házmég önmagát sem ismeri — hogy ismerhetné hát a kritikus? Mindenestre kívánatos lenne, hogy az új parlament átértse mennél hamarabb hogy a pénzügyi szanálás a külpolitika aktuális kérdéseivel szervesen egybefügg.

A világháború következtében egész földrészünkre (győzökre és legyőzöttekre egyaránt) nehezded adósságot pusztá finántechnikai eljárással nem lehet megszüntetni: csak az összes vitás kérdések likvidálása és min-

Butorárszállításra
 határozzuk el magunkat, hogy fizessünk munkásait foglalkoztatniassuk, ha tehát
olcsó és jó butori
 Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann
zongorát, pianinót,
 akár vásárolni, ne sajnálja az utat
 Maresväsárhelyre és tekintse meg
Székely és Réti
 butorgyár rt.
 hatalmas raktárait, hiteles egységek kedvező fizetési feltételek

SELECT ALRAUNE
 mozgó filmet, főszerepben **Brigitta Heim, Petrovici Swetislav és Paul Wegener,** Mon. Filmc.
Jön Heidelbergi diákélet Jön
 Főszerepben Werner Fuettler, Grete Mosheim, Vivian Gibson

EZ TÖRTÉNT

AZ UZSORÁS SIRHELYE. Mose Münt óbudai rabbihoz egy napon beállított egy gazdag, de gyanús üzleteiről hírhedt zsidó ember fia.

— Mi a panaszd?
— A Szentegylet ellen van panaszom. Meghalt az apám.

— Erről nem lehet a Szentegylet.
— De arról tehet, hogy ötszáz pengő forintot rótt ki reám, holott egy hét előtt Taub Eliás uőn csak kétszázötven pengőt fizettek. Megboldogult apám pedig semmivel sem volt gazdagabb Taub Eliásnál.

— Semmi hiba — szolt a rabbi. — Taub Eliás csak időlegesen vette meg a sírját, mert egykor föl fog támadni. A te apád azonban örök időkre kapja meg a sírhelyet.

A fiú kérdő pillantásaira a rabbi megmagyarázta a dolgot. Elővette a Talmudot.

— Látod, a Talmud azt mondja: „Aki pedig uzsorára adja ki pénzét, az nem részesül a halottak föltámadásában!” Jó apádát isten az idők végéig nyugodni hagyja, tehát örök időkre kapja a sírját. Taub Eliás azonban nem adta ki pénzét uzsorára.

A fiú megköszönte a fölvilágosítást és vitte az ötszáz pengőket a chevraához.

AMIKOR A RABBI UTAZIK. A világhírű pozsonyi főrabbi, a „Köszív Szófer” nemcsak hatalmas talmudi tudásáról volt nevezetes, hanem arról is, hogy szívesen évődött közvetlen környezetével.

Egy alkalommal feleségével együtt elutazott Erdélybe. A Somkut melletti Kovácsiban ugyanis férjénél volt egyik leánya és a nyári hónapokat a rabbi pár út akarta eltölteni.

Somkutról kocsin utaztak és amikor a Lápos folyó közelébe értek, hatalmas vihar keletkezett. A házaspár kísérője megjegyezte:

— Régi zsidó mondás: „Amikor a szentleltek utaznak, rendszerint esik az eső!”

— Ez a mondás — szolt a tudós — ezáltal valahogy nem talál. Mert alapjában mi az értelme ennek a mondásnak? A chászid ne élvezze ennek a világnak a gyönyöreit! Ha uton van, ne lássa a természeti szépségeket, ha otthon van, ne élvezze az asszonyi kedvségeit. Ezek a dolgok ugyanis csak azoknak adóttak, akik ezen a világon akarnak érvényesülni. A chászid a tulvilág.

Az asszony és a kísérő várják a folytatást.

— Nos, azért érthetetlen most ez az eső, mert hiszen itt van mellettem a feleségem!

A rebbeben és a kísérő jókat nevettek a tudós rabbinak a tréfáján. Néhány perc múlva azután kiderült az ég és pompás időben tettek meg az utat Kovács községbe.

— Látod, ugye — szolt mosolyogva a rabbi feleségéhez — fölösleges volt a vihar!

A HÁROM LEHETŐSÉG. Egy szegény zsidó beült a kóser vendéglőbe és a legjobb ételekből és italokból rendelt. Amikor mindennel végzett, hozzámegy a főpincér, hogy átvegye a számla összegét. Mikor a főpincér a pénzt kérte, a vendég utni kezdte a száját, ami azt jelentette, hogy bencsol. Másodszor és harmadszor a vendég hasonló mozdulattal

küldte el maga mellől a főpincért. Végül a főpincér megunt a tréfát és energikusan rászólt a vendégre, hogy miért tart olyan soká a bencsolás. Erre megszólt a zsidó és a következőket mondta:
— Nézze kérem, én nem bencsoltam, hanem csak azért ütöttem a számat, mert

nincsen pénzem a számlát kifizetni. Azonban adok magának 3 lehetőséget, hogy beinkasszálja tőlem a pénzt. Az első lehetőség az, hogy maga most engem elenged, hogy a városban összekösdüljem a pénzt. De maga attól fél, hogy nem tudok annyit pénzt inkasszálni, amennyit a

számlám kiteve. Akkor megadom a második lehetőséget. Jöjjön maga velem és segítsen nekem koldulni a városban. De maga szegyelni fogja magát és ezért megadom a harmadik lehetőséget is: menjen egyedül koldulni.
Wolf József (Borgóprund.)

A Közgazdasági Bankról szóló minisztertanácsi jelentés nem hivatalos véleménye az igazságügyminisztériumnak

(Bucuresti-Bukarest, május 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nemcsak Erdélyszerte, de Bukarestben is nagy felzúdulást keltett a tegnapi minisztertanácsról kiadott kommuniké, amely mint arról az Uj Kelet mai számában részletesen beszámolt, közli az igazságügyminiszternek a bukott Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank ügyében a minisztertanácsnak tett jelentését.

leg a bankot azzal vádolta meg, hogy romáellenes propagandára 1 millió 200 ezer lejt folyósított kisebbségi lapok részére, az Uj Kelet munkatársa ma felkereste Stelian Popescu igazságügyminisztert, akihez kérdést intézett, vajjon a minisztertanácsi jegyzőkönyvben foglaltak az igazságügyminisztérium hivatalos álláspontját tartalmazzák-e?
Az igazságügyminiszter az Uj Kelet

munkatársának kérdéseire kijelentette, hogy a minisztertanács elé terjesztett jelentés nem hivatalos véleménye az igazságügyminisztériumnak annál kevésbé, mert még nem állanak konkrét adatok rendelkezésére és a jelentés csak az első nyomozásból származó információkat tartalmazza. Az igazságügyminiszter végül kijelentette, hogy a további lépéseket a vizsgálat eredményei fogják irányítani.

Az osztrák igazságügyminiszter kijelentette, hogy Kun Bélát nem szolgáltatják ki Magyarországnak

A legrövidebb időn belül megtartják Kun Béla ügyében a főtárgyalást

Bécs, május 3. A bécsi ügyészség, illetőleg törvényszék elhatározta, hogy Kun Béla perének tárgyalását a lehető legrövidebb időn belül kitűzi. Kun Béla védelmét Kurth Rosenfeld, német birodalmi gyűlési képviselő, a kommunista párt tagja vállalta el, aki annak idején Rákosi Mátyás perét is végrehallgatta Budapesten a hallgatóság sorában, azzal a céllal, hogy ellenőrizze a magyar bíróság pártatlanságát.

A budapesti rendőrség a Kun Béla ügyével kapcsolatban tegnap Budapesten letartóztatott három egyént ma újra kihallgatta. Hír szerint még további előállítások is várhatók. A letartóztatott egyének állítólag Kun Béla budapesti agitátorai voltak. Schweinitzer rendőrtanácsos ma újra Bécsbe utazik, mivel a budapesti rendőrség a letartóztatott egyéneknek foganatósított házkutatások alkalmával szenzációs adatokra bukkant, melyekből kiderült, hogy Kun Béla már félesztendeje Bécsben tartózkodik. A házkutatás alkalmával lefoglalt iratok azonkívül a magyarországi agitáció pontos részleteit is tartalmazzák. Schweinitzernak az a megbízatása, hogy ezeket

az adatokat összehasonlítsa a bécsi rendőrség birtokában lévő adatokkal.
Bécs, május 3. Kurt Blumenfeld német képviselő Bécsbe érkezett, hogy interviuáljon Kun Béla kiadatása ellen. Blumenfeld kijelentette, hogy az osztrák igazságügyminiszter biztosította, hogy Magyarország kiadatási kérelmét visszautasítják egyrészt azért, mert Kun politikai menekült, másrészt, mert orosz állampolgár és semmiesetre sem magyar, mert Erdélyben született és nem optált a magyar állampolgárságra.

A nagyváradi kommunista szervezkedés vádlottjai ma valamennyien éhségstrájkba léptek

Még mindig nem bocsátják szabadon Fóris Istvánt

(Cluj-Kolozsvár, május 3. Az Uj Kelet tud.) A nagy port felvert nagyváradi kommunista szervezkedés aktái már nyolcadik hete fekszenek a kolozsvári hadbírószéken. A letartóztatott ötvennégy munkás és intellektuel közül az ügyészség huszonkétöt szabadlábra helyezte, többet már s így a hadbírószék börtönében ma még harminckét kommunista agitációval vádolt nagyváradi ember várja a vizsgálatok befejezését. A kihallgatásokat már nagyrészt befejezte a hadbírószék és a hatalmas aktaanyagot rövidesen lezárják, amikor is a nyilvánosság is tudomást szerezhet arról, hogy mivel vádolják és mit vallanak a nagyváradi Kolozsvári uca 24. száma alatt in flagranti kapott szervezkedők.

mondta ki az éhségstrájkot a hadbírószék börtönében.
amellyel tiltakozni akarnak a lassu vizsgálat ellen és követelik a tárgyalás rövid időn belül való kitűzését. A vádlottak ma délelőtt jelentették be éhségstrájkjukat a hadbírószék főügyészének.
A huszonnyolcadik napja éhségstrájkban lévő Fóris István állapota, mint ahogy azt az Uj Kelet tegnapi számában jelentette, életveszélyessé fordult. A huszonnyolcadik napja folytatott éhségstrájk rettenetesen megviselte a hatalmas fizikumu embert, aki

egyik ájulásból a másikba esik és állandóan injekciókkal táplálják. Ma délelőtt az Uj Kelet munkatársa felvilágosításért fordult a hadbírószék ügyészségéhez, ahol azt a nyilatkozatot tették, hogy Fóris ügyében még két kihallgatás van hátra. A kihallgatandó tanúk azonban Fóris szerencsétlenségére bukarestiek, akiknek Kolozsvárra való szállítását megsürgették. A két tanu kihallgatása után minden valószínűség szerint szabadlábra fogják helyezni Fórist, akinek ügyében egyébként naponta különböző intervenciók történnek.

— Az „Italia” léghajó Norvégia felett. Stockholmól jelentik: Az „Italia” léghajó tegnap este hat órakor Karlskrona város, félnyolckor pedig Oskarshamn városa felett vonult el. Fél tízkor a heffingei világítótoronynál, tízenegy órakor Stockholmól látták a léghajót.

Nagy forgalom, kevés haszon: ez a jelszó Siposnál!
Leépitem a raktáromat!
Ennek elérése végett leszállítottam az árakat!
Most vásároljon harisnyát,
koztyút, kötött mellényt és pulóvert, valamint mindenféle rövidárut

S I P O S cégnél, C L U J
Calea Regele Ferdinand 8. szám

Itésra
gyüzemünk
k. ha tehat
utori
Productive-
mann
ninót,
a az utat
ntse meg
Réti
rt.
es egyének-
tététek

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánásági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetőinkhez!

Az Uj Kelet és hatalmas olvasótábor között tíz esztendő alatt olyan szoros és meleg kapcsolat fejlődött ki, amellyel egyetlenegy más lap sem dicsekedhet. Mi a magunk részéről minden igyekezetünkkel azon vagyunk, hogy azt a kapcsolatot, amely bennünket olvasóinkkal és előfizetőinkkel összefűz, minél jobban kényeljük és napról-napra jobb, elevenebb lapot adunk előfizetőink kezébe, amely a kisebbségi jogokért és az ittélő zsidóság jobb életlehetőségéért való harcban a legelső sorokban küzd. Pontosan, hűen, gyorsan és megbízhatóan informálja olvasóit az ország és a külföld összes kiemelkedő eseményeiről, hűséges kalauza és tanácsadója olvasóinak a polgári élet minden megnyilatkozásában és szórakoztató olvasmányokkal szolgál mindennap a családnak.

Amikor mi minden erőnket előfizetőink szolgálatába állítjuk, szeretettel várjuk előfizetőinktől, hogy ők is tegyenek eleget annak a minimális kötelezettségnek, amely őket terheli. Annál is inkább elvárjuk ezt, hiszen az Uj Keletnek egyetlen anyagi erőforrása előfizetői tábor, akikről nem kérünk egyebet csak azt, hogy előfizetési díjaikat pontosan egyenlítsék ki.

A hátralékos előfizetők megbénítják a mi munkánkat és megnehezítik legjobb szándékainkat. Éppen ezért nagyon kérjük azokat az előfizetőinket, akik előfizetésükkel hátralékban vannak, a városokban, ahová megbízottainkat ki szoktuk küldeni, fogadják szívesen őket, ne nehezteljenek meg az ő és a mi munkánkat és egyenlítsék ki náluk előfizetési díjaikat. Azokat az előfizetőinket pedig, akik olyan helységeken laknak, ahová megbízottaink nem látogatnak el, kérjük, hogy hátralékaikat és előfizetési díjaikat pontosan juttassák el postautalványon kádóhivatatalunkhoz.

Reméljük, hogy ez a felhívásunk, megértésre fog találni előfizetőinknél, akik ha hátralékaikat rendezik és előfizetésüket pontosan fizetik, voltaképpen önmaguknak tesznek szolgálatot, hiszen ilyen módon az Uj Keletet erősítik, amely így hatványozottan fogja tudni teljesíteni magára vállalt kötelezettségét, hogy olvasóinak minél tökéletesebb lapot nyújtson.

— Massaryk elnök nyugdíjba küldte a kabinetirodájának főnökét. Prágából jelentik: Massaryk elnök nyugdíjaztatja a kabinetirodái főnökét. A nyugdíjazás azért történt, mert a kabinetiroda főnöke helytelen és elfogult információkkal tévesztette meg az elnököt a cseh hadsereg néhány magasrangú katonatisztjének egyéniségét és viselkedését illetően.

— Hatvány reorganizálja a Markó-uccai fogházkönyvtárt. Budapestről jelentik: Jelentették, hogy Hatvány Lajos báró fellebbezését az ítélőtábla Degre tanácsa május hó hetedikén fogja tárgyalni. Amint értesülünk, a tárgyalás iránt oly nagy az érdeklődés, hogy a belépőjegyeket már mind szétkapkodták. Feltűnő számban jelentették be megjelölésüket a külföldi lapok tudósítói. Hatványval egyebként a fogházban igen emberségesen bántak. A foházkönyvtár reorganizációjával bízták meg. Ezenkívül megengedték neki, hogy új regényén dolgozzék.

Szombaton délután Gyulafehérváron ül össze a nemzeti paraszpárt vezérőlbizottsága

BUCURESTI-BUKAREST, május 3. Az UJ KELET tud.) Maniu Gyula, a nemzeti paraszpárt elnöke, ma Bukarestből elutazott Gyulafehérvárra. Kisérétében volt a nemzeti paraszpárt több vezetője, akik szintén Gyulafehérvárra utaztak. A nemzeti paraszpárt köréből származó információk szerint szombaton délután a nemzeti paraszpárt vezérőlbizottsága Gyulafehérváron újra összeül, hogy a vasárnapi nagygyűlés alkalmából az utolsó teendőket megbeszélje.

Visszavonták a dési Gyertya- és Szappangyár elleni összes csődkeréseket

Tévesneh bizonyult a vállalat igazgatóinak őrizetbevételéről szóló hír

(Dej-Dés, május 3. Az Uj Kelet tud.) A mai nappal nyugópontra jutott a hányatott sorsú Dési Gyertya és Szappangyár kálváriája. Emlékeztetünk, hogy ez év januárjában a gyár, amely be volt biztosítva, leégett. A tűz által okozott kár kifizetésére azonban nem került sor, mert a biztosítók arra hivatkoztak, hogy egyes verziók szerint a gyárat Wieder Mátyás és Feuerstein Adolf, maguk a tulajdonosok gyújtották volna fel, minthogy az üzlet veszteséggel dolgozott. Annakidején a dési ügyészség a két igazgatót letartóztatta és öngyújtogatás miatt vád alá helyezte. A törvényszék azonban a vádat nem látta beigazoltnak és mindkét vádlottat felmentette. A érdekelt biztosítóintézetek a felmentő ítélet ellenére sem voltak hajlandók az ötmillió 200 ezer lejben megállapított tűzkárt kifizetni, mire a tulajdonosok dr. Milea Aurél kolozsvári ügyvéd útján polgári keresetet indítottak az érdekelt intézetek ellen.

A tűzkárosult gyár hitelezői közül többen követelésük erejéig csődöt kértek a vállalat ellen, de az összes csődkeréseket

a törvényszék elutasította. Négy nappal ezelőtt újabb négy hitelező kérte a csőd-eljárás megnyitását összesen 130 ezer lej követelés miatt. Ezzel kapcsolatban került forgalomba az a hír, hogy a dési törvényszék újra vizsgálati fogságot rendelt volna el a gyár igazgatói ellen, de mint utólag kiderült, ez nem felelt meg a valóságnak és a bíróság előtt szóba sem került ez a kérdés, minthogy a felmentő ítélet után semmiféle ok nem foroghat fenn az igazgatók őrizetbevételére. Ezzel szemben tegnap két hitelező, aki 105 ezer lej erejéig van érdekelve, visszavonta a csődkerést, ma pedig az utolsó két csődkerést is visszavonták. A csőd-eljárás megindításának ugyancsak nincs semmi alapja, mert a hivatalosan felvett vagyoni státus szerint a vállalat részéről követelt tűzkárszámla 5 millió 200 ezer lej, a gépekben és berendezésben megmaradt vagyon 1 millió 500 ezer lej, míg a tartozások összege csak 3 millió 500 ezer lej, vagyis a passzívákra közel 200 százalékos fedezet van, ami egyúttal lehetőséget nyújt arra, hogy idővel a vállalatot szanálni lehessen.

Huszonkétévi fegyház után tízévi börtönre ítélték a házasságszédelgők királyát

Newyork, május 3. A newyorki bíróság a napokban egy kábeltávirat szerint 10 évi börtönre ítélte az összes európai rendőrségek ismerősét, a házasságszédelgők királyát, Engel Zsigmondot, aki 1875-ben született egy kicsiny szlovenszói faluban, Szeniczen. Engelt joggal nevezni a házasságszédelgők királyának mivel a kriminalisztikában nem akad párja rekordjának.

Hat év előtt, 1922. októberében a bécsi rendőrigazgatóság sűrűnyet kapott a brémai rendőrfelügyelőségtől Richard Short, a newyorki „Bradway” film- és színházi vállalat managerének családja miatt való körözésére vonatkozólag. Ez a Short Amerikából jövet még a hajón megismerkedett egy amerikai milliárdosnővel és annak leányával. Csakhamar bevesen összeválni kezdett a leánynak és a rövid ismeretség vége eljegyzés lett. Másnap Short megszökött Brémából menyasszonya összes ékszereivel.

A bécsi rendőrség hosszas levelezés után megállapította, hogy Short 1917-ben Newyorkban Karl Edward és Siegfried Wallner neven hasonló módon megkárosított egy özvegyt 40.000 dollár erejéig. Ezért annak idején öt évi fegyházra ítélték.

A bécsi rendőrségnek 1922. decemberében sikerült Shortot letartóztatni. A Bécs melletti Badenben egy fiatalasszonynak a newyorki „International Film-Corporation” igazgatójaként mutatkozott be. Csakhamar ennek a hölgynek is vőlegénye lett és 2000 dollárt esalt ki tőle.

A bécsi rendőrség megállapította, hogy Short valódi neve Engel Zsigmond és

Szeniczen született. Kiderült az is, hogy Engel már nős, sőt három gyermek apja, családját azonban elhagyta. A bécsi rendőrség megállapította azt is, hogy mint amerikai színházigazgató Berlinben egy hölgynek házassági ígéretet tett és 600 millió márkát esalt ki tőle.

Bécsbe érkezve a végzetes és már említett badeni ügy előtt egy fiatal bécsi lányosnő arra akart rábírni, hogy menjen vele Amerikába. Több hónapig ült vizsgálati fogságban Bécsben, végre Berlinbe szállították, ott azonban óvadék ellenében szabadlábra helyezték. Természetesen nyomban megszökött és 1923 júliusában már Londonban szerepel, mint Alexander Gordon, a newyorki Fox Film igazgatója. Már az első napokban megismerkedik egy előkelő hölgyvel, akit 1923 augusztus 9-én az anyakönyvvezető előtt feleségül vett. Négy napra rá megszökök feleségének összes ékszereivel és több ezer font készpénzzel. Nem utazik el azonban Londonból, hanem csupán nevét és foglalkozását cseréli fel és mint James King duszgazdag kanadai farmer 1923 augusztus 23-án, tehát alig 2 héttel első londoni esküvéje után egy másik gazdag hölgyvel köt házasságot. Második londoni feleségével négy héttel együtt majd újabb az ékszereket és 7000 fontot magához véve eltűnik és Amerikába utazik. Eleinte Philadélfiaiban garázdálkodik a legkülönbözőbb álnevéken, mint Lord Behaverbrook, Paul Wiener, Frederik Stanley, Sigmond Runce, Hermann Krenger, John Frey, William Segal és Ludwig Wiedmayer. Philadélfiaiban is sikerült szert tennie egy menyasszonyra, akétől 100.000 dollárt

esalt ki. Ugyanakkor házasságot ígért egy ausztráliai hölgynek és ettől 60.000 dollárt vett fel előlegként a hozományra. Philadélfiaiban való letartóztatásakor kiderült, hogy Engel 1915 óta a különböző amerikai bíróságoktól összesen 22 évi fegyházbüntetésben részesült, de mindig sikerült megszöknie. A háború alatt leánykereskedelem vádjá miatt is vizsgálati fogságban ült. A most megártott tárgyaláson a magyar származású széghámos rekordert 10 évi börtönre ítélték, amelyet a híres Sing-Sing-ben kell kitöltenie.

— A Francia Bank kormányzója a lejstabilizáció kérdésében utazott Németországba. Párisból jelentik: Egyes jólétesült körök információja szerint Moreau, a Francia Bank kormányzója azért utazott Németországba, hogy a lej stabilizálásával kapcsolatosan bizonyos kérdéseket megvizsgáljon és illetékes körökkel tárgyaljon.

— A magyar kultuszminisztérium jóváhagyta a magyarországi statusquo hitközségek országos irodájának szabályzatát. Budapestről jelentik: A kultuszminisztérium ma kézbesítette ki a zsidó hatóságoknak azt a rendeletet mellyel a statusquo hitközségek országos irodájának szabályzatát a miniszter jóváhagyta. A leirat pontosan szabályozza, hogy a neológ, vagy az ortodox hitközségek milyen körülmények között léphetnek át a statusquo szervezetbe és kimondja, hogy a zsidóság mint felekezet egyetlen egységet alkot.

— Megkezdte Szántó Zoltán volt magyar népbiztos társainak táblai tárgyalását. Budapestről jelentik: Nagy rendőri segédlettel, de minden érdeklődés nélkül kezdte meg a budapesti Tábla tanácsa Szántó Zoltán volt népbiztos és ötvenöt társa bünygyének tárgyalását. A főtárgyaláson 19 vádlottat vezettek elő. A mai nap az iratok ismertetésével telt el.

— A prágai törvényszék megkezdte a gyilkossággal vádolt Sikorszki cseh író bűnpörének tárgyalását. Prágából jelentik: Az esküdtbíróság ma óriási érdeklődés mellett kezdte meg Sikorszki ismert csehszlovák író bűnpörének tárgyalását, akit azzal vádolnak, hogy egy Vörösmarti Margit nevű előkelő nőt Csorbaton rejtélyes körülmények között meggyilkolt. A bíróság először Klepetár orvost hallgatta ki aki agadja, hogy a gyilkosságról tudomása lett volna, vagy abban részt vett volna. Sikorszki előadja, hogy ő a Vágban hűdött s amikor visszatért Vörösmarti Margit már eltűnt csak két barátját találta a helyszínen. Érdekes, hogy a bíróságnak semmiféle bizonyíték nem áll rendelkezésére a vádlottak bűnössége mellett. A nyomozás a Vág partján és a Tátrában semmi eredményre nem vezetett, sőt még Vörösmarti Margit holttestét se megtalálták meg.

— Folytak az adókievetések Marosvásárhelyen. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Csütörtök délután az adófelebebeszési bizottság a speciális bizottság kivetését tárgyalta. A bizottság előtt 52 esetet tárgyaltak. Az eredmény nagyon kielégítő volt, mivel egyetlen esetben sem emelték fel az adót. Huszonháromnak elengedték, tizenkettőnek elnapolták az ügyiratok be terjesztése végett. Különösen mekkáryosan jártak el a hadiözvegyekkel szemben.

— Rozsdás borotvával öngyilkosságot kíséreltett tenni. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Az utóbbi napokban Marosvásárhelyen ismét elszaporodtak az öngyilkosságok. Csütörtök délután Lőrincz János 61 éves munkás egy rozsdás borotvával elmetsette az ereit. A borotva azonban nem volt elég éles s így a szerencsétlen ember nem tudott véget vetni az életnek. Sürgös sebével a kórházba szállították. Tetének elküvetésére a nyomor vitte rá.

den lappalja meg az mely a pé tásának m megértése nő engedé leghatasos pontból is Ez újsz felelni sul váltani a ket? Tag nem sok békepolitik lesz oly e

A ma a Mi uj ad Május a

(Targu 3. Az Uj gyilkossá kes törvé az általam került. Tu évi fegyház nak jogerő tőbbiben len fiatal dr. Giurgiu ján kérte a napokban a nagyeny József mos tatja ártal ez a peruj

A peruj gálja a M amely tegn vásárhelyi tes, még fe lyi szigura amelynek Kohn Dávi igazi gyilk székelyvaja renc vajai cu Todor rendelte a amelynek séggel is ruár 12-én és eskü al mondot és

A kihall ta, hogy a kosságot k log Lázár telmannék dok egyiké tesen és sze löstető felé gyilkosságo faagon taló az ut széle ellenesége családdal. Mittemann miatt ő ne mesterséget

Kövés: h hogy 1922 o got követő kelvaji ör Balogh Láz mással. Ő két véka bu Szalai Zsig landó ellop udvaráról, színhelyére gyilkolt es leges díjban kíváncsivá

Corso filmszínház

Szenzációs film a sarkvidék borzalmaiból. Paul Wegner legnagyobbat alkotása, mely a Golemet is felülmúlja. Minden képzeletet felülmúló grandiózitás és fantázia teszi a filmet feledhetetlenné.

Ramper (az ember állat)

dályozhatná a dolgok ésszerű folyását. Így adva vannak a helyes orientáció feltételei. Csak az a baj, hogy ez a parlament nem egészen ura még magának, nem áll oly szilárdan a saját elvei alappján, hogy azokat bárki ellen meg tudja valósítani, ki tudja erő-

szakolni. A jövő problémája az új többség kiérése és szellemi felszabadulása. Amennyire ma megtehető; feltétlenül meg lesz benne a hajlam a jóra és maga ez a tény messzemenő optimizmusra jogosít!

Váratlan fordulat állott be a Mittelmann-ügyben

A marosvásárhelyi törvényszéken főtárgyalásra került a Mittelmann-ügy obscurus tanúinak bűnpöre, amely új adatokat produkált Mittelmann ártatlansága mellett. Május 28-ikára halasztották a döntést a tanúk perében, amely döntő befolyással lehet a Mittelmann-pör revíziójára

(Targu-Mures-Marosvásárhely, május 3. Az Uj Kelet tud.) Mittelmann József gyilkossági ügye a tegnapi napon érdekes törvényszéki tárgyalás során ismét az általános érdeklődés középpontjába került. Tudvalevő, hogy Mittelmann 10 évi fegyházra ítélték, de az ítélet ellen annak jogerőre való emelkedése után is több ízben perújítással éltek a szerencsétlen fiatal ember hozzátartozói. Legutóbb, dr. Giurgiu János kolozsvári ügyvéd utján kérte a család a per revízióját, aki a napokban meg is látogatta Mittelmann nagyenyedi fegyházban. Mittelmann József most is rendíthetetlenül hangoztatja ártatlanságát és bizik abban, hogy ez a perújítás eredménnyel fog járni.

A perújítás kedvező eshetőségeit szolgálja a Mittelmann-ügy mellékhatása, amely tegnap került tárgyalásra a marosvásárhelyi törvényszéken. Mint ismeretes, még február elején a marosvásárhelyi sziguranca névtelen levelet kapott, amelynek írója névszerint megnevezi Kohn Dávid backmadarasi kereskedő igazi gyilkosait és kéri Szalai Zsigmond székelyvajai éjjeli őrnök és Kovács Ferenc vajai lakos kihallgatását. Diaconescu Tódor szigurancafőnök azonnal el is rendelte a megnevezettek kihallgatását, amelyek eredményét közölte az ügyészséggel is. Az ügyészség rendeletére február 12-én vizsgálóbíró szállott ki Vajára és eskü alatt hallgatta ki Szalai Zsigmondot és Kovács Ferencet.

A vácmányi rejtély kulcsa

A kihallgatás során Szalai azt vallotta, hogy a vácmányi tetőn történt gyilkosságot követő napon látta, amint Balogh Lázár földműves és mészáros Mittelmannék udvaráról az ott heverő bűrdök egyikét vasvillával áttemelte a kerítésen és székereken kivitte a vácmányi Hollosető felé. Ez volt az a bűrdök, amelyet a gyilkosságot követő negyedik napon egy falon találtak meg koronkai parasztok az út szélén. Szalai szerint Balogh Lázár ellenséges viszonyban volt a Mittelmann családdal, mert maga is mészáros, de Mittelmannék régebbi iparendélye miatt ő nem folytathatta legálisan a mesterségét.

Szalai Zsigmond szerepe

Kovács Ferenc vallomásaiban előadta, hogy 1922 december 19-ikén, a gyilkosságot követő napon látta, Hajdu Áron székelyvajai őrmestert, Szalai Zsigmondot és Balogh Lázár mészáros tanácskozni egymással. Ő éppen a malomba igyekezett két véka buzája után és az előtte haladó Szalai Zsigmondtól hallotta, hogy ő hajlandó ellopni a bűrdök Mittelmannék udvaráról, sőt elvinni azt a gyilkosság színhelyére is, hogy ilyen módon a meggyilkolt családja által kibűzött 20 ezer lejt díjban részesülhessen. Ez annyira kíváncsiságot keltett bennük, hogy amikor beeste-

ledett, megfigyelte az öreg Szalai Zsigmondot, aki este vacsoraidő alatt bement Mittelmann Józsefék udvarába. Amikor kijött, megfigyelte, hogy Szalai Zsigmond rejtőget valamit a kabátja alatt. Este tíz órakor Szalai Zsigmond hazajött a lakására, ahol a tanu is lakott. Az öreg Szalai ugyanis együtt élt Kovács Ferenc édesanyjával. Amikor fáradságban ledőlt, elmondta az öregasszonynak, hogy ellopta a bűrdököt és feltette a fára, azért, hogy bajbakeverje Mittelmann Józsefet, mert csak ilyen módon fogja megkapni az őrmester a meggyilkolt Kohn Dávid családja által kibűzött jutalomdíját, ebből pedig ő maga is fog részesülni. Akkor az asszony halkan, de szemrehányóan megkérdezte tőle, nem fél-e az Istentől. Szalai Zsigmond erre azt felelte, hogy nem az Istentől kell félni, hanem az emberektől. Másnap reggel Kovács Ferenc azt mondta az anyjának, hogy menjenek mindketten Marosvásárhelyre és jelentsék fel az öreg Szalayt, nehogy egy ártatlan ember, Mittelmann József bajbakeveredjen. Anyja azonban azzal gátolta meg őt ebben a szándékában, hogy Szalai Zsigmond

meg fogja őt fojtani. Harminchét évvel ezelőtt ugyanis Papp Zsigáné férje felbujtására, egy félliter pálinkáért is megfojtotta. Ezért tizenöt évi fegyházat kellett ülnie.

— Két évvel ezelőtt — mondotta a tanu — meghalt az anyám, úgyhogy már nem volt mit tartanom Szalaitól. Akkor azonnal elmentem Mittelmannékhoz és elmondottam nekik titkomat.

Letartóztatják a tanukat

A vallomást jegyzőkönyvbe vették és a tanut megeskették. Délután autómobilon Hajdu Áron őrmester kíséretében, bevitték Marosvásárhelyre, hogy szembe-sítsék őt a vizsgálóbíró előtt Szalai Zsigmonddal. A csendőrlaktányában kapott szállást Kovács, aki azonban hajlandó-nak nyilatkozott a csendőrmester előtt egy újabb vallomásra is. Ebben az újabb vallomásában már visszavonta az eskü alatt tett kijelentéseit. Ezen az alapon letartóztatják. Később Szalai Zsigmond visszavonta a sziguranca és a vizsgálóbíró előtt tett vallomását, úgy hogy ő is hasonló sorsra jutott.

Csaknem valamennyi tanu Mittelmann ártatlanságát hangoztatja

Ebben az ügyben tartották tegnap a főtárgyalást, amely délelőtt tíz órától este hétig tartott az étkezési szünetet leszámítva. A tárgyalás a marosvásárhelyi törvényszék második szekcióján zajlott le dr. Mikó Károly tanácselnök vezetésével. A vádat dr. Vanciu ügyész képviselte, Szalai Zsigmond védője dr. Ellmer Máté marosvásárhelyi ügyvéd volt, Kovács Ferencet pedig dr. Giurgiu János kolozsvári ügyvéd védte. A vád hamis vád és hamis eskü címén indult meg hivatalból a két vajai lakos ellen. Mint sértett fél, Balogh Lázár is megjelent a tárgyaláson, akit dr. Dandea Emil ügyvéd, volt polgármester képviselt.

Szalai zavaros vallomása

A bíróság először Szalai Zsigmondot hallgatta ki. Hetvenhat éves, szurós szemű, görnyedt öregember, előadja, hogy bűnösnek érzi magát.

— Mittelmannék nekem családi házat és hat hold földet ígértek, ha magamra vállalom a bűrdöpös bűnt. De én, — mondja, akadozva — azt ajánlottam, hogy inkább keverjük gyanuga Balogh Lázárt. Engem a család etetett, itatott. Én ugyan nem hiszem, hogy Mittelmann József követte volna el a gyilkosságot és nem teszem tűzbe a kezemet Balogh Lá-

zárért, aki tudta, hogy Kohn Dávidnál december 17-ikén sok pénz van.

A további kérdésekre Szalai Zsigmond elmondta, hogy Kovács Ferenc boszszuból keveri őt bele a bűrdöpösbe.

— Ha meg van róla győződve, hogy én loptam oda a Hollos-tetőre a bűrdököt, akkor miért nem jelentett fel azonnal, hiszen jutalmat kapott volna a meggyilkolt Kohn családjától.

Mittelmann Józsefet ma is ártatlannak tartom

Szalai kihallgatása után Kovács Ferenc került a bírák elé. Kijelenti, hogy nem érzi magát bűnösnek, sem hamis vádat nem koholt, sem hamis esküt nem tett. Az a vallomása igaz, amit a sziguranca és később Vaján, a vizsgálóbíró előtt eskü alatt tett.

— Mittelmann Józsefet én ma is ártatlannak tartom. Két évvel ezelőtt halt meg az anyám és én addig nem akartam szólni, mert féltem, hogy a rabiátus Szalai Zsigmond megfojtja anyámat, mint ahogyan megfojtotta sok évvel ezelőtt azt a szerencsétlen beteg asszonyt.

— Miért vontát hát vissza vallomását, amikor behozták Marosvásárhelyre a csendőrlaktányába?

— Amikor estefelé bejöttem a lakta-

nyába, Hajdu Áron csendőrmester figyelmeltetett, hogy jó lesz, ha visszavonom a vajai vallomásumat, mert különben bajba keveredhetem. Én a rábeszélés hatása alatt csakugyan vissza is vontam vallomásumat. Most azonban fenntartom mindazt, amit mondtam Vaján, eskü alatt. A Mittelmann-család nekem nem ígért sem pénzt, sem földet. Annyit azonban beismerek, hogy azon a nevezetes délutánon csak Szalai Zsigmondot és Hajdu Áront láttam suttogni a baltalopás körül, Balogh Lázár akkor nem volt jelen.

Most Mittelmann Hermann, az elített nagybátyja vallja, hogy Szalai megbízhatatlan, sőt részeges ember. A Kohn Dávid meggyilkolását követő napokon minden nap eljött a Mittelmannék házába, noha azelőtt ritkábban fordult meg. Különböző ürügyek alatt érdeklődött Mittelmann József sorsa felől. Elmondja, hogy jelen volt Mittelmannék-nál, amikor két évvel ezelőtt Kovács Ferenc feltárta előttük a titkot, hogy tudnillik Szalai Zsigmond lopta el a bűrdök Mittelmannék udvaráról. Azt is tudta, hogy ezt a bűrdököt a Mittelmann-család egyik cselédje, a gyilkosságot követő két napon, még ott látta a kukorica-kas tővében. Mittelmann Józsefet ártatlannak tartja.

Hogyan lopták el a bűrdököt

Mittelmann Regina, a szerencsétlen Mittelmann József testvérhuga sirva mondja el azt a tragédiát, ami a családot az ítélet nyomán érte. Hangsúlyozta, hogy ők valóban nem egyszer tettek kijelentéseket, hogy hajlandók feláldozni minden vagyontukat, ha bátyjuk ártatlansága bebizonyosodik.

— Senkit nem itattunk, senkit nem etettünk, hiszen nincs is korcsmánk, mérsárszékünk és kis boltunk van.

— Ami a bűrdököt illeti, előadja, hogy a gyilkosságot követő két napon keresztül itt látta ezt a szerszámot régi helyén. Kedden este azonban Szalai Zsigmond az udvar belső részében járt és amikor a cseléd megkérdezte, hogy mi keresni valója van itt, nagy zavarba jött és azt mondotta, hogy azért jött be, mert marhabőgést hallott és azt hitte, hogy valami baj van. Véleménye szerint Szalai akkor lophatta el a bűrdököt. Már akkor gyanus volt neki, hogy Szalai Zsigmond a gyilkosság után szokatlanul sűrűn jött hozzájuk. Több ízben említette, hogy Hajdu Áron őrmester Mittelmann Józsefet gyanúsítja a gyilkossággal. Már annak idején megemlítette dr. Justin Nestor ügyvéd, bátyja védője előtt, hogy a cseléddel tudja bizonyítani, hogy a gyilkosság után két napig a bűrdök ott volt az udvaron. Azonban az ügyvéd egy tanut nem tartott elegendőnek. Megemlítette ezt a körülményt Vulpe ügyész előtt is, aki szintén figyelmeztette, hogy minden kétséget kizáróan kell bizonyítani neki ezt, mert különben csak árthat fivérének. Szalai többek között eldicsekedett, hogy nem fél a letartóztatástól, addig, amíg Hajdu Áron őrmester az Isten élte. Néhány hónappal ezelőtt a vajai román templomba betörték és ott találták Szalai Zsigmondnak a bicskáját. Szalai Zsigmondnak mégsem történt semmi baja.

Balogh Lázár sértett fél kijelenti, hogy egy betű sem igaz a vádakból. Mind a két vádlott részeges és megvesztegethető ember. Mittelmannék etettek és itattak.

Morar Danila sziguranca-biztos előadja a nyomozás körülményeit és közli hogy a két vádlott ugyanazokat vallotta

Csőd-kiárusítás

Sándor Testvérek-féle csődtörvény kiárusítása megkezdődött. — Naponta d. e. 10-12 és d. u. 4-6-ig.

C. Reg. Ferd. 13.

Eladásra kerülnek: női-, férfi- és gyermek-harisnyák, rövidruk, bébékelenye, hárászok, stb.

a szigurancán, mint később a vizsgálóbíró előtt eskü alatt.

Diaconescu Todor szigurancafőnök elmondja, hogy a névtelen levél alapján azonnal érintkezésbe lépett az ügyész...

Dr. Jakobi Márk ügyvéd, aki új tényköriülmények felbukkanása miatt perújítást kért, az elítélt érdekében beszélt.

Zsiga bácsi mindent tud

Császár Erzsébet kijelentette, hogy Szalai több ízben hangoztatta előtte, hogy az ügyészség nem tud nyomozni, mert hiszen a baltát fel lehetett akasztani az utolsó fára anélkül, hogy nyomok lennének a közelben.

András György Szalairól elmondja, hogy egyszer eldicsékedett előtte, hogy a

bárdot ő találta meg.

Kóvacs Mihály és Román András rábók kijelentették, hogy a börtönben Kovács Ferenc azt mondta nekik, hogy a zsidók megvesztegették és ezért tanuskodott hamisan a vizsgálóbíró előtt.

Ti kioktatott házi tanuk vagytok. En egy szót sem beszéltem veletek erről, hiszen a börtönben nem is szabad beszélgetni.

A tanuvallomások után dr. Giurgiu János félórás beszédében kifejti, hogy ez a bűnügy egy töredéke annak a tragédiának, amely a szerencsétlen fiatal ember szabadságába és lelki megroppanásába került. Magával az ügygel nem kíván foglalkozni, noha a jelenlegi főtárgyalás Mittelmann sorsán bizonyára enyhíteni fog.

A törvényszék helyt adott a védő kérésének és Mittelmann József kivételével, a bejelentett tanukat meg fogja idézni május 28-ikára.

Május 13-án választják meg a temesvári országos cionista konferencia delegátusait

(Cluj-Kolozsvár, május 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentette már az Uj Kelet hogy június 3-ikán, 4-ikén és 5-ikén lesz Temesváron az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség VIII. országos konferenciája.

Jelen választási szabályzat minden sékelfizetőre, aki az E. Zs. N. Sz. működési területén cionista jogainak gyakorlására jogosult, egysegesen irányadók.

Általános határozmányok

Minden zsidó férfi vagy nő, aki 18. életévét betöltötte és a sékelt megváltotta, jogosult delegátus választásra.

Választójog

Önálló választási kerületet alkotnak mindazok a helyiségek, ahol legalább 50 sékelfizető van. Azok a helyiségek, amelyekben ennél kevesebb a sékelfizetők száma, a legközelebbi önálló választási kerülethez csatoltnak, vagy összevonatnak.

Választási kerületek

Minden választási kerület tartozik leg-

később május hó 10-ig legalább háromtagu bizottságot választani, amely maga választja meg elnökét. A bizottság feladata: a választások lebonyolítása, a jegyzőkönyv megszerkesztése és a választások tisztaságának biztosítása.

Választási rendszer

A delegátusválasztások a proporcionális választási rendszer alapján történnek. A választást csakis listás jelölés alapján ejtik meg. Egy lista benyújtásához legalább 20 sékelfizető aláírása szükséges.

A szabályszerűen beérkezett jelölő iverk érkezésük sorrendjében, sorsszámok és a listavezetők nevével lesznek megjelölve. A választás helyiségében a listák kifüggesztendők. A választás titkos, a választó személyesen írja fel a választási bizottság által adott szavazócédlúrára, hogy melyik listára adja szavazatát.

A választások befejeztével a választási jegyzőkönyv kitöltendő, amelynek legkésőbb május 20-án a kolozsvári központi irodában kell lennie. A megválasztott delegátusnak a választási bizottság

ideiglenes igazolványt nyújt át, amelynek alapján a konf. irodája Temesvárt az igazoló bizottság határozata után kiadja a végleges igazolványt.

Peticiók

Szabálytalanság esetén a választási bizottság, vagy petíció alapján a Szövetség Kisintézőbizottság, mint Főválasztási bizottság a választást megsemmisít-

heti, vagy újabb választást rendelhet el. A Főválasztási bizottság intézkedéseit a legutóbbi világgkongresszuson érvényben volt választási eljárás és a Szövetség Szervezeti szabályzatában megállapított elvek szabályozzák.

Lapunk legközelebbi számában közölni fogjuk a választókerületek beosztását és a delegátusok számát is.

Londonból Newyorkba fotografáltatta a jelölését elfogadó közjegyzői okiratot egy amerikai multimilliomos

(Simleul-Silvaniet-Szilágysomlyó, május 3. Az Uj Kelet tud.) Az egyik ismert szilágysomlyói orvoshoz érdekes levelet kézbesített a napokban a posta. Az orvos egyik jóbarátja, dr. Lengyel Emil, már évek óta Amerikában él és egy newyorki multimilliomos újságkiadónak, Raiph-Beaver Strassburgernek magántitkára.

dést Strassburgernek, hogy elfogadja-e a jelölést, vagy sem, mert utóbbi esetben azonnal irásbeli nyilatkozatot kell tennie és értesíteni kell kerületét, hogy elfogadja-e a jelölést vagy sem.

Hirtelen 31lettel a lapmilliomos, miután a konzulátusnál a jelöléshez szükséges összes aktákat beszerezte, elment a Marconi Hausba, ahol rádió fotográfia segítségével továbbították azt Londonból New-Yorkba és így a formalitásoknak 1 óra leforgása alatt eleget tehetett anélkül, hogy hazutazott volna Londonból.

A multimilliomos ugyanis üzleti ügyekben Londonba utazott, ahol váratlan megjelentés érte. Az amerikai konzulátustól azt az értesítést kapta, hogy Pensylvánia államának egyik kerületében képviselőnek jelölték. A konzulátus feltette a kár-

Erdélyi szemekben valóban szenzációs ez a történet hiszen nálunk még az egyszerű rádió is fehér holló. Hol vagyunk mi még a rádiófotográfiától?

Athenaeum 1-2 szám füzetek (röviden AP 1-2) Ára 54 Lei.

Ne koplalj, de légy karcsu!

A helyes táplálkozás szabályai Melléklet: Teljes étlap kalóriatáblázattal

Tartalmából kiemeljük: A táplálkozás titka. Séta a kalóriák birodalmában. De enni azért mégis csak kell... A normális testsúly. Izes ételek - kevés kalória! Táplálkozási bűnök, amelyekre van bocsánat. Az „elfenséges” ételek. Nagy mennyiség - kis táplálóérték. Ha gyamusan molett... Éhezni nem szabad! stb. Rövidesen megjelennek a következő füzetek:

ÉLJEN IGY! Hasznos tanácsok 20-70 éves férfiak számára arról, hogy miként őrizhetik meg testük rugalmasságát. Ára 54 lei.

Az Athenaeum következő kettős füzet a dolgozó férfi számára nyújt értékes tanácsokat a helyes test- és egészségápolás szempontjából. Ez a kettős füzet is gazdag illusztrációkkal és eredeti fényképfelvételekkel jelenik meg, nélkülözhetetlen utbaigazítója lesz nemcsak a sportembernek, de minden férfinak, aki teste és egészsége ápolását fontosnak tartja.

Szép gyermekek, boldog anyák, egészséges nemzedékek! A gyermek helyes ápolásának módszerei. Ára 54 Lei.

Az Athenaeum 5-6. számú kettős füzet a gyermek ápolásával, egészségének megőrzésével és fejlesztésével fog foglalkozni. A gyermekek, az anyák s az új egészséges nemzedék könyve lesz ez a gyönyörű fényképekkel és illusztrációkkal gazdagított füzet. - Az

ATHENAEUM SPORTKÖNYVTÁRA

- 1. SCHLOSSER IMRE: A MODERN FUTBALL. Ára 95 lei. 2. PÉCSI DANI Dr.: PING-PONG. Ára 82 lei. 3. FÖLDESSY JÁNOS Dr.: A MAGYAR VÁLOGATOTT FUTBALLISTÁK KÖNYVE. Ára 95 lei. 4. GÁSPÁR JENŐ: ATLÉTIKA Sajtó alatt. 5. VADASIVÁN: SPORTOLÁS, SZÉPSÉG, EGÉSZSÉG. Ára 61 lei. 6. FÖLDESSY JÁNOS Dr.: FUTBALLÉVKÖNYV 1927. Ára 82 lei. 7. GÖNCZ LAJOS: A TENNISZJÁTÉK. (Sajtó alatt). 8. MADZSARNÉ JÁSZI ALICE DR.:

A NŐI TESTKULTURA UJ UTJAI 170 lei.

Tessék e szöveget kiválni, időtlen és Lepage-nak beküldeni!

T. Libraria LEPAGE könyvkereskedés - CLUJ

Kérem utánvéttel a következő műveket: AP 1-2. Ne koplalj, de légy karcsu. 54 lei. - Megjelenés után: AP 3-4. Éljen így! 54 lei. AP 5-6. Szép gyermekek, boldog anyák, egészséges nemzedékek. 54 lei. - 1. A modern futball 95 lei. 2. Ping-Pong 82 lei. 3. A magyar válogatott futballisták könyve 95 lei. 4. Atlétika (Sajtó alatt). 5. Sportolás, szépség, egészség 61 lei. 6. Futballévkönyv 1927 82 lei. 7. A tenniszjáték (Sajtó alatt). 8. Madzsarné: A női testkultura új utjai 170 lei. - Nem tetsző történet.

Név: _____ Fogl: _____ Cím: _____ U

A volt Lydo kert elnevezésének pályázati eredménye „FLORIDA” nyertesek dr. Pap Trajan egyetemi tanár és Weisz Erzsébet urleány Ünnepélyes megnyitás szombaton május 5-én Tulajdonos Clociu Idnos

Péntek, Fogd állították az alsóházban játszódtott ter betegsége képviselte a kor, aki lára ezért nem t lációkról A sok erre az lyik minisz A Ház ezt re a karzati hajította ka ezt kiáltotta disznó! A t ták a férfit, ről jött fel hogy a konz szik az ell dul az eljárá — Két ar tettek a nik yorkból jek lők tegnap tek a falusi lepeket, me tudjdomát k robbantották előnyomuló nem tudták — Ismere a macedon jelentik: A ből arról ér sek meggyil vezérét, Van Kosságot ál zér, Protoge aki féltéken hatalma mia — Josephi stiban. Bud pesten vend ker tegnap e száriójával, mornájával dult a avasz ligeti vurstli nó rendkívül rakozásaiban élvezte ki a Repült a ring langvasuton, ra. Ivott a óriáskiflit. A gyon megtesz hogy többsz rosligetbe, ar hez ktől. Jos azonban nem végül is felis ramkérők és rohant meg ker kisasszon kellett, mert volna, csupa ből. A ruhájá — A Maga ge irodai és Hunyadi-tér niceanu (volt helyezett, hol ja az ingven taly hivatalos — A franc pányt liditot jelentik: A nak és Perri kabinetből, n Poincaréval e tattak. A jobb ritnak tulajd elfajulását is. rint egyes jo dadi miniszter — Elec ten ről jelentik: éves leány tit adott életek. A beismerie a s hogy a gyern El akaria szép gyermek egyi ladobozva és a temette. A cse holttestét és a kis csöppsg én anya.

Közgazdaság

Az egyre élénkülő forgalom ellenére a bukaresti tőzsdetanács még nem akarja visszaállítani a határidő-üzletet

A részvények jegyzési díját is csak 1929 januárjától fogják leszállítani

(Bucuresti-Bukarest, május 3. Az Uj Kelet tud.) A bukaresti tőzsdén változatlanul tart, sőt erősödő tempóban folytatódik a hosszmozgalmak és különösen a bankpapirok és ipari részvények árfolyama mutat állandó és jelentős emelkedést. A fővárosi tőzsdén feltámadt élet eddig még nagyon csekély mértékben érezteti hatását az erdélyi és bánági piacokon, amiben nagyrésze van annak, hogy a bukaresti tőzsde nehezes ügymenete távol tartja az új területeknek amugyis még óvatos és tartózkodó közönségét, elsősorban pedig a bankokat. Ujabb azonban

a bukaresti tőzsdén dolgozó regáti nagybankok körlevelekkel árasztják el a csatolt területek pénzintézeteit, amelyekben felhívják figyelmüket a megindult és tartósan igékező tőzsdésszabványos felhívásokról és spekulációs lehetőségekre.

Változások tartjuk, hogy bár az itteni közönséget előbb rá kell szoktatni és nevelni a tőzsdéüzletre, a pénzintézetek lassanként be fognak vonulni a bukaresti tőzsdére, annál is inkább, mert egyelőre semmi kilátás nincs arra hogy Erdély és Bánát megkapja a várvavárt tőzsdéket. De az sem lehetetlen, hogy

a nagyközönség rá fog eszmélni a jelenlegi tőzsdéi konjunktúra által biztosított tekintélyes nyereség lehetőségekre, amelyeket nem volna szabad kiaknázatlanul hagyni.

Maga a bukaresti tőzsdetanács is meg akarja könnyíteni a nagyközönségnek a tőzsdére való bevonulását és a legutóbbi ülésében tárgyalás alá vette mindazokat az okokat, amelyek a tőzsdéi életet ma még szűkebb keretek közé szorítják. Az egyik ilyen komoly ok az, hogy a tőzsdén aránylag kevés a jegyzett értékpapírok száma és a csatolt területek nagyobb bankjai és iparvállalatai egyáltalán nincsenek a tőzsdére bevezetve, annak ellenére, hogy

több erdélyi részvény bevezetését a tőzsdetanács már régebben engedélyezte.

Ennek pedig elsősorban az az oka, hogy a tőzsdéi papírok jegyzési díja túl magas, ami azt vonta maga után, hogy a már bevezetett papírok egyrésze is a tőzsdéi jegyzés beszüntetésével fenyegetőzik. A tőzsdetanács elismerte a panaszok jogosultságát, de budgetáris okokból csak 1929 január elsején áll majd módjában a kottirozási díjakat leszállítani.

Szóba került a tőzsdetanács ülésén az a panasz is, hogy

a tőzsdéi ügyletek likvidációja nagyon nehézkes és késedelmes.

Ennek okai általánosságban a következők: 1. az ügynökök gyakran pénz-

zavarban vannak, 2. meg van engedve a határidőüzlet nélkül és végül 3. a névreszoló részvények transfelállításánál fennálló nehézségek. Az első és a harmadik nehézség könnyen kiküszöbölhető, ami részben meg is történt de a legkomolyabb akadály a nem legálizált, hanem kényszerűen kialakult terminizlet, amely igen nagy károkat okoz a tőzsdéi életnek.

Már az a tény, hogy a tőzsdeszabályzat csak a kasszaügyleteket engedi meg, vagyis arra kötelezi a vásárlókat, hogy vételleiket az üzlet perfektuálásakor azonnal, vagy legkésőbb a következő napi tőzsdényitáshoz ki kell fizetniük, el-tenkezik a tőzsde spekulatív jellegével

és a tőzsdét egyszerűen tőkeelhelyezési, vagy tőkeértékesítési üzletté degradálja. A valóságban a kasszaügyletek nagyrésztet ugysem bonyolítják le 24 órában belül, semmi értelme sincs tehát a háborus korlátozást továbbra is fentartani. Ennek a fontos módosítások meg is volna a lehetősége mert a regáti tőzsdetörvény jogot ad a tőzsdének arra, hogy az ügyletek likvidációját a praktikus szükségletek szerint szabályozza. Mindössze egy új szakasz beikkelyezése volna szükséges az egész probléma rendezésére, amit a jelenlegi parlament megsavazhat és akkor későbbre lehetne halasztani az egész tőzsdetörvény módosítását.

Az előterjesztett módosító javaslat szerint a tőzsdéi ügyletek likvidálása kompenzációs és likvidációs pénztár útján történne. A pénztárnak megfelelő alapja lesz a kottirozási díjakból és az ügynököknek járó kurtázsokból, valamint az ügynökök és tőzsdetisztelti tagok által deponált törvényes kauciókból.

A likvidációs pénztár felállításának megvolna az az előnye, hogy elsősorban

kiveszi az ügynökök kezéből a tőzsdére kerülő tőkék kezelését, miáltal a közönség érdekei biztosabb kezekbe kerülnek,

mert ugy az eladott értékekből befolyó pénz, mint a vásárlásra szánt összegek egy morális és anyagi tekintetben meg bízhatóbb és felelősebb intézmény kezén menne keresztül.

Megszűnne ezáltal a likvidációs körüli késedelmesség is,

mert a kompenzációs pénztárnak nem áll érdekében a kliensek járatása, vagy végzálása. Ennek megfelelően a tőzsdének minden nap megvolna a maga megfelelő forgalma, miáltal a kincstár is jobban járna a megsaporodott ügyletek után inkasszált illetékek növekedése révén. A likvidációs pénztár foytán

le lehet majd szállítani a kurtázs-díjat is, minthogy a likvidációs

Florida

Dreher sórkert e hó 5-én nyílik meg

a 83. gy. ezred hangversenyével, Str. Saguna 13. (volt Bartha M.-u.)

Tulajdonos Cioclu János

pénztár igen nagymértékben csökkent a valutaügynökök irodai részijét.

Annak ellenére, hogy a központi likvidációs pénztár felállítását maguk az ügynökök vetették fel és az egész tőzsdéi élet szükségesnek tartja, a tőzsdetanács arra az álláspontra helyezkedett a szindikátus előterjesztése alapján, hogy a tőzsdetörvény módosításáig nem változtat a jelenlegi helyzeten.

Az arany és ezüst új beváltási ára. Az ipar és kereskedelemügyi minisztérium nemesfém-bizottsága a belföldi szükséglet fedezésére szolgáló tranzakciók tekintetében a következő hivatalos beváltási árakat állapította meg: arany 107.534 lej, ezüst 2787 lej kg-ként. Az új árak május 15-ig érvényesek.

Személyi változás a tordai Freco-cipőgyárnál. Néhány hónappal ezelőtt a tordai Freco-cipőgyár kereskedelmi igazgatójává Blau Leót a bukaresti Societatea pentru Furnituri Militare si Incaltaminte-cipőgyár igazgatóját hivatala meg. Blau igazgató kiünnögn bevált új pozíciójában, amelyet azonban most váratlanul visszacerélt eredeti állásával. Blau Leóval a Banca Chrissoveloni érdekkörébe tartozó bukaresti vállalat egyik legértékesebb munkatársát hódította vissza, akinek utódja a tordai Freco-gyárnál Vass Emil, a nagyváradi Derby-cipőgyár volt kereskedelmi igazgatója lett.

A kormány július elsején akarja életbeleptetni a vasúti és a vámtaritát. Bukarestből jelentik: Tegnap délelőtt a pénzügyminisztériumban fontos értekezlet volt Bratianu Vintila elnöklésével, amelyen résztvette Victor Bădulescu pénzügyi államtitkár, G. Assan kereskedelemügyi államtitkár D. I. Gheorgiu pénzügyminiszteri tanácsos és a Banca Nationala igazgatója, N. Teodorescu államvasúti vezérigazgató, I. Chintescu vámvezérigazgató, I. Gr. Dumitrescu kereskedelemügyi vezérigazgató, Dascalescu földművelésügyi igazgató, Constantiniu vámtarifaigazgató és Ioanid, a CFR kereskedelmi osztályának aligazgatója. Bratianu Vintila informáltatta magát a vasúti- és vámtarifa összegegyeztetési munkálatainak menetéről. Ennek során közölték a miniszterelnökkel hogy bár a reviziós

bizottság a legnagyobb igyekezettel dolgozik, mégsem valószínű, hogy ezt a hatalmas munkát május vége előtt be tudná fejezni. A miniszterelnök újlag közölte a bizottsággal hogy a tarifa munkálatokat a legnagyobb körültekintéssel kell végezni, nehogy a jövőben döntémondások legyenek a teherárutarifára és a vámtarifa rendelkezései között. Különösen arra kell vigyázni, hogy azokat az iparokat, amelyeket a vámtarifa protezsál, ne érje méltánytalanság a fuvardíjak révén. Egyben a miniszterelnök azt is közölte, hogy a munkálatokat gyorsabb tempóban kell folytatni, hogy minél hamarabb befejeződjenek, mert a kormánynak az a szándéka, hogy egy szállítási, mint a vámtarifa egyidejűleg július elsején lépjen életbe.

Model 92 és Portale **REMINGTON** Model 92 és Portale
a világ legjobb írógépeit
Revész Ernő, Târgu-Mureș.
Kérjen ajánlatot!

Felhívás!

Értesitem a t. vevőimet, hogy ort. kóser szalámigyáramat ujonnan átalakítottam és így abban a helyzetben vagyok, hogy legkifinomultabb minőségű szalámít, valamint az összes e szakmába vágó hentesneműket szállíthatók naponta frissen a legolcsóbb árban. Miért is kérem szives pártfogásukat és vagyok kiváló fizetettel

Ifj. Pál Márton
Clnj, Piața Mihai Viteazul 25.

Budapest
legolcsóbb és legjobb
ort. kóser **étterme**
Weisz Salamon
vendéglő, Budapest, Paulay Ede-u. 21.
(volt Szerencsen-u. ezelőtt Romoach-u. 13.)
Lakodalmak és ünnepélyek
a legegységesebben és a legolcsóbban.

Hirdessen az Uj Keletben

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.
GLUJ, PIATA UNIRII 7. szám
Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár Marosvásárhely és Nagyváradon. — **Saját tőkék 85 millió lej.**
Affiliált intézetei: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurak árai a vasúti mellett.
Betéteket elfogad

Zsidók! Megkezdődött az E. Zs. N. Sz. kolozsvári helyicsoportjának ez évre szóló s é k e l a k c i ó j a ! Megkezdődött Cionisták!
Minden zsidó váltsa meg (60 leiért) sékeljét — (a cionista) Világszervezet évi adója

Péntek, 7
APRO
Egyeszer kö
betűvel 10
Állásférése
Apróhirdete
levelet csak
mellékelve
elér
Kiadó
nagy szobá
földhelyiség
átvehető.
Biztosító T
Str. Regina
sz. alatt.
Egy izr. a
leány másodk
keres, kimond
uri családdal,
gyermek mell
idősebb hölgy
esetleg apó
Sz. ves levelek
kiadóhivatala
m. ye. Arv
feljegye kérék
Vennék
aszalt, 4 vagy
kei. Cím a k
Az
konszenve
táborához
sorába, k
a ma
Le
között, m
hezdő g
előfizetőn
akik ujlak
A Fon
Románia e
zeténél, an
sorsolási és
Enn
nélkül, mér
nemcsak a
évnék lejár
és
ka
Ötve
biztosítási,
befizetendő
életkora sze
lesz, azt az
22
Ha r
fizetést elő
az Uj Kele
és hatodik
töknék, a
jük kötvén
esedékes d
resztül a
Aki
nem
alka
mert ezzel n
lességét telje
havi díj fiz
biztosított ö
Annál

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszer közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Kiadó egy szép nagy szobából alio földhelyiség. Azonnal átvehető. **Nacionála Biztosító Társaság**, Str. Regina Maria 6. sz. alatt.

Mérlegképes könyvelő, perfect román, magyar és német levelező és gépíró. 10 éki irodai gyakorlat. megfélelő alkalmazást keres. — Cím a kiadóban.

Egy 24 x 30-as fényképezőgép szaloastativval olcsón eladó.

Nadler Cluj, Calea Dorob. 16.

Főzni jól tudó szorgalmas zsidóleány vagy egyedül álló asszony, ki a varráshoz is ért, polgári családnak keresetilek május 15 vagy június 1-re. — Ajánlatok a Déva és Vidéke, Déva — kiadóhivatalához küldendők. 459

Lakást adok egy szoba takarítás: ellenében. Kleine, Király-u. 43. Ertekezni d. e. 11-ig, d u 4-ig.

Veszek ócska tégelát, ajtót és ablakot. Címét a kiadóba kérek.

Jó megjelenésű úgynököt keres előkelő válat, magas jutalékra, később fixre. Ajánlatokat „Jövő” jellegre a kiadóba kéreünk.

Zongorórákai ad vezetett akadémista esetleg gyakorlással is. Cím a kiadóban.

Francia levelezést vállalok delelőtti órákban. — Ajánlatokat „Diplome” jellegre a kiadóba küldjétek.

Két szoba, konyha, fűrdőszoba modern lakást keresek azonnalra. Cím a kiadóban.

Román, német és heber órákat ad diplomás tanár. Cím a kiadóban.

Most jelent meg!

Hogyan lett a romantikus zsidó költőből az angol világbirodalom legelső embere, lordkancellárja, a királylegbefolyásosabb tanácsadója

DISRAELI élete

Andre Maurois művének fordítása.

Az első magyarnyelvű DISRAELI életrajz

ára 272 L.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvesboltjában, Cluj

PELVIVÁS

Tudomásunkra jutott, hogy Szentegyetünk nevében a nagyváradi Chewra-Kadisch Aggok-Menháza javára az országban pénzdományokat gyűjtenek.

Felhívjuk zsidó hiveinket, hogy az oly egyénekké, kik ily célból jelentkeznek, járjanak el mint közönséges csalókkal, mert mi ilyenmő megbízást senkinek nem adunk s ha bárminő igazoló okmányokat felmutatnának, ha azok adományok gyűjtéséről szólnak, tisztán hamisítványok.

Ezen felhívásunk nem érinti kórházunk képességét, mellyel legális okmányokkal ellátott komoly egyének vannak részünkről megbízva, kiket minél határozottabban támogatni kértünk de megjegyezzük, hogy adományok elfogadásától ezek is le vannak tiltva.

SPITZ LEITNER titkár. elnök.

Columbia gramofon és lemezek Révész Ernő, Targu-Mures.

Huszezer lejes életbiztosítást ad az Uj Kelet minden előfizetőjének

Az Uj Kelet elhatározta, hogy egyre növekvő olvasótáborra rokonzenének ellenszolgáltatásaképen mindazokat, akik már előfizetőink táborához tartoznak, valamint azok is, akik most lépnek be előfizetőink sorába, kivánságukra

a maga nemében páratlan ajándékban részesíti.

Lehet-e jobb ajándékot adni a mai szomorú gazdasági viszonyok között, mint egy életbiztosítási kötvényt, amely a család fő vállaira nehezédő gondot megosztja? Eppen ezért elhatároztuk, hogy valamennyi előfizetőnknek, akik előfizetési hátralékban nincsenek, valamint azokat, akik újlag lépnek be előfizetőink sorába,

A Fonciera Általános Biztosító Részvénytársaságnál

Románia egyik legjobb bonitású és egyik legmegbízhatóbb biztosító intézeténél, amelynek egész Romániára szóló központja Kolozsváron van a sorsolási és népbiztosítási osztálynál

huszezer lei összeg erejéig bebiztosítjuk.

Ennek a biztosítási módnak előnyei közismertek. Orvosi vizsgálat nélkül, mérsékelt havi díjazásért, a biztosított tőke azonnal kifizetetik nemcsak a biztosított halála esetén, vagy a biztosítási időtartamnak, husz évnek lejártakor, de

minden hónapban kisorsolják a kötvények arányos részét és a kisorsolt kötvények tulajdonosai nyomban megkapják a biztosított tőke teljes értékét, vagyis 20,000 leit.

Ötven éves korig orvosi vizsgálat nélkül, bárki megkérheti ezt a biztosítást, melynek eredeti feltételei szerint a kötvényilleték 40 lej, a befizetendő havi díj pedig 84 és 102 lej között váltakozik, a biztosított életkora szerint. Aki azonban már az Uj Kelet előfizetője, vagy előfizetője lesz, azt az Uj Kelet

220, illetőleg 310 lej ajándékban részesíti, úgy hogy a lap előfizetése ugyiszólván szembe sem kerül.

Ha már előfizetője az Uj Keletnek és beküldi az egynegyedévi előfizetést előre, úgy

az Uj Kelet fizeti ki a biztosítási kötvényilletéket, valamint az első és hatodik hónapban esedékes részletet. Annak a régi előfizetőnknek, aki egyszerre egy félévi előfizetési díjat küld be, kifizetjük kötvényilletékét, valamint első, hatodik és kilencedik hónapban esedékes díját, vagyis a kötvényilletéken kívül három hónapon keresztül az Uj Kelet vállalja a biztosítási díjtételek befizetését.

Aki még nem előfizetője az Uj Keletnek, annak

nem szabad elmulasztani a most kínálkozó alkalmat és már azonnal be kell lépjen előfizetőink sorába

mert ezzel nemcsak a legjobb erdélyi lapot szerzi meg magának, de kötelességét teljesíti családjával szemben és szerencsés esetben már néhány havi díj fizetés után is, ha a kötvény kisorsolják, megkapja a teljes biztosított összeget.

Annál könnyebben megkérheti mindenki ezt a biztosítást, mert uj

előfizetőinknek is megadjuk ezt a páratlan kedvezményt. Ha az uj előfizető az egynegyedévi előfizetési díjat beküldi, úgy neki is kifizetjük kötvényilletékét, valamint az első és a hatodik hónapra esedékes díj összegét. Tehát háromszázhusz lej előfizetési díjból kétszázhusz lej a FONCIERA BIZSOSITÓ TÁRSASÁGNAK fizetünk be előfizetőnk javára és így

mindössze száz leibe kerül az Uj Kelet negyedévi előfizetése.

Az uj előfizető azonban egy félévi előfizetést küld be, annak még nagyobb kedvezményt adunk, mert a kötvényilletéken kívül kifizetjük helyette az első, hatodik és kilencedik hónapokra eső díjrészleteket, vagyis összesen háromszázhusz lej és így

az Uj Keletet az első negyedévben mindössze tíz lejért kapja.

Senkinek sem szabad tehát elmulasztania ezt az alkalmat.

Még ma vágja ki idemlékelt szelvényünket, küldje be negyedévi vagy félévi előfizetési díját és

nemcsak a lapot kapja meg napról-napra, de teljesen ingyen, rögtön kézhez veszi kötvényét is, melyben a kötvényilleték, és az első hónap díja nyugtázva van.

Ha a negyed, illetve félévi előfizetési díjat küldte be, a harmadik és hatodik hónapokban, illetve a kilencedikben nem kell pénzt küldjön a biztosító társaságnak, mert ezekben a hónapokban, az Uj Kelet fizeti be ön helyett a díjat és automaikusán, minden fizetés nélkül kapja meg a szaldórozott nyugtát róla.

Fizessen elő tehát még ma s a mellékelt szelvényvel jelentse be igényét az ajándéokra.

Itt közöljük a szelvényt, melyet azoknak, akik a biztosítási kedvezményt igénybe akarják venni, be kell küldeniök és annak alapján a Foncierával felvételjük az ajánlatot, melynek fent körülírt kötelezettséget bennünket terhelnek.

Az Uj Kelet felhívása és ajándéka alapján biztosítani kívánom magamat a

Fonciera Általános Biztosító

sorsolási népbiztosítási szabályzata szerint huszezer lejre

Kelt _____ 1928 _____

Név _____

Foglalkozás _____

Lakhely _____

Pontos cím _____

Olvasható írást kérünk és teljesen pontos címet

Lesütött szemek

Írta: Juda Léb Perez

VII.

Egy darab kenyérral a kezében ment ki a faluból és eljutott egy erdőbe. Félelem fogta el, azt hitte, vadállatok fogják megtámadni és azért nem ment be mélyen az erdőbe, hanem felmászott az első alkalmas fára, hogy ott az ágak között várja meg a reggelt. Amikor itt ült és elmondotta esti imáját, hirtelen kutyaugatást és lovak lépéseit hallotta. A hangok pedig egyre közeledtek. Később pedig meglátta, hogy uraságok vadászatra rándultak ki, ezért hát még jobban elbújt a lombok közé. A vadászok azonban egyre közeledtek, a fát nagy kutyafalka vette körül, amely ugrálni és csaholni kezdett.

Két lovas vágatott oda, hogy lássák, miért ugatnak a kutyák és miért ugrádoznak a fa körül. A két lovas pedig két fiatal nemes volt, akik felmásztak a fára, lehozták erőszakkal a remegő leányt, tüzet gyújtottak és közelről nézték meg a szerencsétlen teremest. Amikor meglátták, hogy csinos, félig agyonéheztet zsidó leánnyal állanak szemben, azt mondták neki, hogy nem fogják bántani, mert a szépsége úgy világít, mint sötétben a hajnalcsillag... Ha tisztességesen kiöltöztetnek úgy ragyogna, mint egy királyné és úgy illatozna, mint egy rózsza.

A leány szívében azonban örvény nyílt meg.

Meghallotta ugyanis, amint a két ember egymással vitába elegyedett. Mindegyik a maga számára követelte a leányt és mindkettőt kijelentette, hogy az ő kutyája nyomozta ki először a leányt... Már úgy volt, hogy párbajra mennek és aki életben marad, azé a leány.

Fel is állottak egymással szemben és úgy volt, hogy megkezdődik a párbaj. Azonban meggondolták a dolgot és úgy határoztak, hogy inkább a sorsra bízzák ezt az esetet. Kockát vetettek, a nyerő pedig felvette magához nyergébe a leányt és galoppban elvitte kastélyába... A leány pedig elállt.

VIII.

Amikor a következő reggel a nemes ember kastélyában Nechama magához tért és érezte, hogy férfi ölében ül, aki csókolt és ölelt, megértette, hogy minden elveszett számára és hogy nincs menekülés. Könnyörgésre fogta hát a dolgot és így kérte a fiatal nemes:

— Kedves uram, én a maga hatalmában vagyok... Maga sokkal erősebb semhogy megtudnám magamat védeni, amellyel nincs is eröm a védekezésre... Azért kérem, könyörüljön meg rajtam és ígérje meg nekem azt az egyet. Maga az én testemet hümmel fertőzte meg, ez ellen semmit sem tehetek. Arra kérem azonban, hagyja lelkeimet tisztán, hagyja meg a hitemet, hagyja meg a gondolataimat, hagyjon gondolkodni és hinni, ahogy én magam akarok.

A nemes nem értette, mit akar, de minthogy igazán megszerette, megígérte, hogy kérését teljesíti. Közben pedig így gondolkozott: „Mit árthat

nekem? Hiszen úgy sem fogom feleségül venni!”

Egy alkalommal Prágában zsidó imakönyvet vásárolt és odaajándékozta neki. A leány örömmel kapott a könyv után, de azután mindjárt félretette...

— A kezeim — mondotta — nem érdemlik meg, hogy hozzányuljak ehhez a szentséghez.

A nemes ember pedig csodálkozott ezen és hallgatott.

Nechamának olyan élete volt a nemes embernél, mint nővérenek Prágában... Mind a ketten lesütött szemekkel jártak, idegenül és álmódózn. Azonban míg Malke büszkült a lelkével és testét tisztán tartotta, addig Nechama esete éppen ennek a fordítottja volt. Ő maga nem törődött a testével, hanem csak a lelkét tartotta tisztán...

Amikor pedig a nemes ember feléje közeledett, mindig lecsukta szemét és ezt gondolta: „Jóságos anyám csókjait érzem...”

A férfi azonban azt kívánta, hogy szeresse őt.

Nechama azonban forró szeretettel szerette — az édesanyját! Őt ölelt... Ugy-e anyám, megbocsátasz, a Tóra arra írt bennünket — sugár... Nem tudja ezeket a szavakat kimondani... zomban lelkében visszhangzanak és bánsejében mélyen sugáznak.

IX.

Am az ember nem él örökké. És a két leánynak nem adatott hosszú élet... Amikor lelkeiket kihellették, a fiatal nővérenek, Malke-nak büntől megfertőzött lelke egy fekete varjú kénében szállott ki a fehér testből és azonnal eltűnt a pokol listjében... Azonban Nechama tiszta lelke, mihelyt elhagyta a hümmös testét, mint egy fehér galamb, repült az eget felé. Az eget kapuján pedig reszkette megállott. Isten azonban könyörületlen volt, kinyitotta előtte a kaput, vizasztalta és kifőrtelte könnyeit szeméből...

Erről azonban az emberek a földről mitsem tudtak meg...

Az előkelő asszonyt Prágában nagy pompával temették el. Sírján hosszú bucsubeszédet tartottak — egy vagythonba került ez a beszéd! És disztinguáltan temették a legiámorabb és legelőkelőbb asszonyok közé. A gyászév leteltével pedig sírkövet állítottak fel, amelyre dicsőségi és áradó szavak voltak bevéve.

Amikor pedig a nemes ember az idősebbik leány holttestét küldötte Prágába, a szentegylet egyetlen tagja sem akart hozzányúlni testéhez. A holttestet egyszerű napszámosok mosták meg és egy kopott zsákba kötözve temették el szorosan a temető fala mellett...

Hiszen az ember a dolgokat csak kívülről látja...

X.

Amikor évek múltán a régi prágai temetőből elvettek egy darabot abból a céltől, hogy egy uccát kiszélesítsenek és felnyitották a sírokat, hogy kiemeljék a halottak csontjait és másolhassék el azokat, a halottasok Ne-

chama sírjára találtak és itt már csak egyetlen csontdarabot találtak. A csontváznak és a husnak már nyoma sem maradt. Amikor pedig lábával hozzányúlt a csontdarabhoz, ez is egyszerre eltűnt és nem volt többé feltalálható.

Nechama csontjainak utolsó maradványai nem lettek pihenőre.

Amikor azonban felnyitották Malké sírját, érintetlenül találták, az anyószet nyoma nélkül. Fehér arcán szinte friss mosoly látszott.

Az emberek pedig így szóltak egymáshoz:

— Lám, ez igaz, tiszta asszony volt. A férgeknek nem volt hatalmuk föléltte...

Ime, így ítélkeznek az emberek, akik a dolgokat csak kívülről szemlélik és sohasem tudják, mi megy végbe a szívekben és nem tudják, hogy miből van egy lélek összetéve.

Vége.

(Fordította: Szabó Imre)

A tudományos irodalom nagy eseménye!

Dr. Ligeti Sándor új könyve

Az erkölcs keletkezése és fejlődése

Az erkölstudomány nagy kérdéseinek ismertetése és továbbfejlesztése

Kivonat a tartalomról.

Az erkölstudományok gyakorlati jelentősége.

Gyakorlati és elméleti erkölcs.

Az erkölcs keletkezése.

A lelkiismeret.

Az állati csoportok erkölcsi ítéletei.

Egyéni és társas erkölcs, stb.

A jó és rossz jelentősége az etikában.

Az erkölcs élete.

A vallás erkölcs.

A nevelés, tekintély és hatalom

Az uralkodó erkölcs kétfős jellege.

Az erkölcsök differenciálódása.

A foglalkozások és nemlélet erkölcsői.

Gazdasági erkölcs.

Társadalomtudomány és erköls-tan, stb.

Az erkölcs fejlődése és jövője.

Az erkölcstan útja a politika tanulmányozásához.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

Esőköpeny . Lei 900

és felebb

Trench-Coat Lei 3500

Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-áru-
háza Főter 14.

Hirdessen az Uj Keletben

Kis 6 tengelyes
7 x csapágyazott főtengellyel
1928. év szenczációja

Emil Blaga Rt.
cégnél - Cluj

Színház - Művészet

Magyar Színház műsora

Péntek: Zenebona. A) bérlet. Sorozatszám 339.

Szombat délután fél 4 órakor: Cigánybőr. (Utolsó ifjusági előadás, nagyon olcsó helyárrakkal. Lévy Ilonka fellépésével. Bevezető előadást tart: Kende János. Sorozatszám 340.)

Szombat este fél 9-kor: Zenebona: B) bérlet. Sorozatszám: 341.

Vasárnap 5-kor: Mesék az írógépről. (Mozi-helyárrak: 50, 40, 30, 20, 10 lej egy-egy jegy. Kolbayval, Mendével, Lászlóval, Ihással. Sz. 342.)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Zenebona. Sorozatszám: 343 C) bérlet.

Hétfőn: Aranyhattyú. 50, 40, 30, 20, 10 lejes helyárrakkal! (Kolbay Ilonkával, Mendével, Lászlóval, Ihással. Sorozatszám 344.)

Corso filmszínház műsora

Péntek 5, 7, 9-kor Ramper Az ember-állat. Paul Wegener legnagyobb alakítása, a sarkvidék borzalmaiból.

Szombat 5, 7, 9-kor Ramper Az ember-állat.

Az Edison filmszínház műsora

Péntek. Premier. 5, 7, 9 órakor. A Sora mostohái. (R. v. királynő) Coleen Moore-val.

Megérkezett

FIAT Mod 520

Nyomatott a „Cartea Românească” környorgépn. Str. Dorobanților 14-15.

KIADÓHI
Str.
SZERKES:
Ejjei:
ELŐFIZET
Egész
Félevr
Negyve
Egy h
XI évfo

1928 m
* 568

Erdé
fehér

Az elő
nak G

Maniu

(Cluj-Kolozs
jud.) Erdély
uton Gyulafé
paraszt-tömeg
már szerdán
vándorlás és
nalokon szin
gramszerűen
gek, a kisebb
pontokon egy
oszlopokban
hővár felé.
Általában r
a küldetésge
vált környezé
kozni. A négy
lyáának, f
és az Olt vidé
igen, Alvinc
centruma a r
mindegyik es
lásolják a rész

Szem
a kül

Az aradvid
eső István sze
völgyi parasz
vezeti. A tem
Pop képviselő
Aurél vezetés
fehérvárra.

Kolozsvárról
dult el a dele
ban a „Patri
parasztpárt le
lőtölték még
11 órakor ind
sorokban. A
tigan profess
logosan meg
hérvárra. A r
egy hatalmas
van felírva:

„Testvér
jan: Eljen
Eljen M

Valamenny
bizakodó a ha
szert visz ma
jában, egy-egy
akad, amely a
koztatja a dele
relátó csoport
visz magával,
csolnokon kell

A kis
lyozzá

A nemzeti-p
vező irodájaho

SEL
MOZ

Közkívánatr

Jön